

Justis- og beredskapsdepartementet

Oslo, 13. august 2019

Deres ref. 19/1217

HØRINGSUTTALELSE FRA RETTSPOLITISK FORENING – HØRING OM INNSTRAMMINGER I UTVISNINGSREGLENE I UTLENDINGSLOVEN MV.

1. Innledning

Det vises til departementets høringsbrev av 25. april 2019 vedrørende innstramminger i utvisningsreglene.

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rettspolitisk forening arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen for sosialt vanskeligstilte grupper. Vi ønsker med dette å uttale oss om de foreslåtte endringene i utlendingsloven og utlendingsforskriften.

2. Generelle kommentarer til høringsnotatet

Høringsnotatet inneholder ingen informasjon om bakgrunnen for forslagene. Det gjør at forslagene fremstår ubegrunnet. Dersom departementet ønsker å stramme inn reglene om utvisning, bør de presentere en begrunnelse for hvorfor de mener det er nødvendig. Det henvises til at politiet har foreslått at strafferammen som kan begrunne utvisning av utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse bør endres fra “mer enn ett år” til “ett år eller mer”. Heller ikke politiets forslag er begrunnet i høringsnotatet.

Departementet skriver på side 11 i høringsnotatet: “Mye av kriminaliteten blant utlendinger i Norge begås av utlendinger med kortvarig tilknytning, blant annet utlendinger som har kortvarig opphold etter EØS-regelverket. Det er viktig at utlendingslovgivningen ikke har en unødig høy terskel for utvisning i tilfeller hvor dette ellers fremstår som en rimelig og forholdsmessig reaksjon.” Til dette bemerkes for det første at utlendinger med permanent oppholdstillatelse ikke har kortvarig tilknytning til Norge. Dette kan derfor ikke begrunne en innstramming av reglene om utvisning av permanent oppholdstillatelse, slik departementet foreslår. Dessuten er utlendingens tilknytning til Norge den helt sentrale delen av forholdsmessighetsvurderingen som skal foretas etter utlendingsloven §§ 70 (1) og 122 (4), slik at det allerede skal ses hen til om utlendingen har kortvarig tilknytning. Rettspolitisk forening kan dermed ikke se at forslaget er nødvendig ut fra den begrunnelsen departementet oppstiller.

3. Kommentarer til de foreslåtte endringene

3.1 Utvidet adgang til utvisning av utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse

Rettspolitisk forening er enig med departementet i at en endring fra “fengselsstraff i mer enn ett år” til “fengselsstraff i ett år eller mer”, slik politiet har foreslått, vil innebære at for mange

mindre alvorlige lovbrudd kan begrunne utvisning. Videre er foreninga negativ til å innta flere straffebud som grunnlag for utvisning etter utlendingsloven § 67.

Departementet viser til at enkelte straffebud ved ikrafttredelsen av ny straffelov i 2015 fikk lavere strafferamme og dermed falt utenfor utvisningsregelverket. I denne forbindelse ble flere straffebud uttrykkelig listet opp som grunnlag for utvisning, til tross for at disse ikke hadde den angitte strafferammen. Departementet mener nå at listen bør utvides, og viser til at det allerede kan treffes vedtak om utvisning for overtredelse av straffebud med lavere strafferamme enn “mer enn ett år”. Rettspolitisk forening mener at når lovgiver har ment at disse lovbruddene er mindre straffverdig enn tidligere straffelov ga uttrykk for, må dette også gjenspeiles i utvisningsreglene. Når utvisning skjer som følge av et straffbart forhold, skal nettopp samfunnets syn på straffverdigheten av det aktuelle lovbruddet være sentralt i vurderingen. At alvoret av enkelte lovbrudd skal vurderes annerledes etter utlendingsloven enn etter straffeloven er uheldig. Rettspolitisk forening mener derfor at det ikke bør inntas nye straffebud i utvisningsreglene.

For det tilfellet at forslaget likevel gjennomføres, vil foreninga påpeke at alvorlighetsgraden av det straffbare forholdet skal vurderes individuelt og konkret i hver enkelt sak, selv om utvisningssaken bunner i en overtredelse av et av de opplistede straffebudene. Samtidig bør det i visse tilfeller fremgå av lovens ordlyd at det bare er ved grove eller gjentatte overtredelser at utvisning vil være aktuelt. Det vises til departementets vurdering av overtredelse av vegtrafikkloven som utvisningsgrunnlag i punkt 3.2.3, hvor departementet skriver følgende:

“Utvisning er ment for mer alvorlige lovbrudd, og reaksjonen vil derfor bare være aktuell når utlendingen vedtar et ordinært forelegg eller blir dømt til bot eller fengselsstraff. Det forutsettes videre at den adgangen til utvisning med grunnlag i vegtrafikkloven som nå foreslås, i første rekke bør benyttes dersom utlendingen har liten tilknytning til riket og utmålt straff ligger i øvre sjikt av strafferammen, overtredelsen inngår som ett av flere lovbrudd, eller utlendingen tidligere er straffet.” Av hensyn til forutberegnelighet, og for å sikre at ikke praksis blir strengere enn tiltenkt, bør disse kriteriene fremkomme av lovteksten.

Rettspolitisk forening er negativ til at brudd på vegtrafikkloven skal kunne være et grunnlag for utvisning, men dersom dette likevel inntas mener foreninga at adgangen til å utvise i det minste må begrenses til gjentakende overtredelser.

3.2 Utvidet adgang til utvisning av utlendinger med permanent oppholdstillatelse

Rettspolitisk forening er negativ til å innta flere straffebud som grunnlag for utvisning etter utlendingsloven § 68.

Departementet nøyer seg med å slå fast at de samme argumentene som ved utvisning av utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse også gjelder ved utvisning av utlendinger med permanent oppholdstillatelse. Dette fremstår som en svært utilstrekkelig begrunnelse, når det som tidligere nevnt er utlendinger med kortvarig tilknytning til Norge departementet tar sikte på med dette forslaget.

Rettspolitisk forening vil også påpeke den uheldige formuleringen i punkt 3.3 på side 16, hvor departementet skriver at overtredelse av de opplistede straffebudene “bør føre til utvisning”. Det antas at dette er en “inkurie”, men foreninga understreker likevel at det selvsagt må foretas en forholdsmessighetsvurdering også i disse tilfellene, slik som i alle andre utvisningssaker.

Dersom det vedtas å innta nye straffebud i § 68, må det fremkomme av ordlyden at det er gjentatte eller grove tilfeller som skal rammes.

3.3 Betydning for EØS-borgere som ikke har varig oppholdsrett.

Rettspolitisk forening er negativ til å endre ordlyden i utlendingsloven § 122 (2) bokstav b fra “i ti år” til “de siste ti år”. Det vises til at praksis på dette området i stor grad utvikles utenfor norsk rett. Det er derfor uheldig med en ordlyd som tilsynelatende ikke åpner for tolkning, når gjeldende praksis fra EU-domstolen er at det skal foretas en skjønnsmessig vurdering av hvilke opphold utenfor landet det er som kan aksepteres uten at tiårsgrensen anses avbrutt.

Departementet henviser på side 17 i høringsnotatet til rettspraksis fra EU-domstolen uten å si noe om innholdet i avgjørelsene. Dermed er det vanskelig for høringsinstansene å vite hvordan departementet vurderer praksisen og dens relevans. Meningen er ikke at høringsinstansene skal utrede det rettslige spørsmålet selv, men at de skal kommentere departementets syn på hvordan disse dommene virker inn på spørsmålet høringen omhandler. Det lar seg ikke gjøre slik temaet er behandlet i høringsnotatet.

Videre skriver departementet på side 17 i høringsnotatet at de “vil vurdere å komme tilbake med presiseringer i forskrift i forbindelse med en mer helhetlig gjennomgang”. Rettspolitisk forening mener at en slik gjennomgang bør foretas *før* det vedtas endringer i regelverket. Endringer i regelverket bør nettopp skje etter en helhetlig gjennomgang av relevante rettskilder for å sikre at endringene foretas basert på et godt kunnskapsgrunnlag. Når departementet legger opp til en stykkevis endring, mister man muligheten til å se endringene i en helhetlig fremstilling, noe som ofte er helt sentralt for å kunne vurdere om de foreslåtte endringene er i tråd med andre forpliktelser staten har, som for eksempel plikten til å sikre fri bevegelighet over landegrensene etter EØS-regelverket.

3.4 Forslag om å gjøre unntak fra frister dersom oppholdstillatelsen utløper

Rettspolitisk forening støtter departementets forslag om å legge gjerningstidspunktet til grunn for vurdering av utlendingens oppholdsstatus, men mener dette må gjelde i alle situasjonene departementet drøfter. Foreninga mener at det bør gjelde en absolutt frist for utvisning, og er dermed negativ til departementets forslag om at det ikke skal gjelde en ettårsfrist i de nærmere angitte tilfellene. Hensynet til forutberegnelighet gjelder med tyngde også i disse tilfellene, og foreninga er følgelig ikke enig i departementets forståelse av disse situasjonene. Det er foreningas oppfatning at en del utlendinger føler seg utrygge på om de kan få bli i Norge eller ikke, og at denne utryggheten er uheldig. De få absolutte beskyttelsene som finnes bør bevares. Forslaget om at den absolutte fristen ikke skal gjelde i alle tilfeller føyer seg inn i rekken av endringer som bidrar til å skape usikkerhet for utlendinger i Norge.

Videre støtter Rettspolitisk forening at det innføres ettårsfrist for utvisning i § 67 bokstav c, og likedan for ny bokstav f dersom denne vedtas.

3.5 Forelegg som grunnlag for utvisning

Rettspolitisk forening støtter forslagene i punkt 3.7.1 om å forskriftsfeste at et vedtatt forelegg bare kan være grunnlag for utvisning dersom dette fremkommer av forelegget, og at forenklede forelegg aldri kan danne grunnlag for utvisning.

3.6 Fri rettshjelp

Rettspolitisk forening mener at det bør gis fri rettshjelp i saker om utvisning, uavhengig av om grunnlaget for utvisning er brudd på utlendingsloven, straffeloven eller vegtrafikkloven.

***

Eventuelle spørsmål kan rettes til styret i foreninga på e-post styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen
for Rettspolitisk forening

Tonje Lilaas Larsen